

FAVRSKOV KOMMUNE

Hadsten opland-området

PÆDAGOGISK LÆREPLAN 3-6 ÅR

FRA 2015 TIL 2017

Hjernen&Hjertet

RAMBOLL

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING.....	3
Dagtilbuddets værdier	3
Dagtilbuddets pædagogiske principper.....	4
Dagtilbuddets læringsforståelse	4
OVERORDNEDE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	6
Overordnede læringsmål.....	6
Metoder og aktiviteter til inklusion af børn med særlige behov.....	6
Sprogindsatsen.....	6
Arbejdet med overgange og sammenhæng	6
Metoder og aktiviteter i arbejdet med overgange og sammenhænge	7
PRIORITERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	8
Fakta om institutionen.....	8
Beskrivelse	8
Evaluerings.....	9
Refleksion	9
MÅLSÆTNINGER FOR ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING.....	10
Sammenhæng	10
Mål	10
Tiltag.....	10
Tegn	10
MÅLSÆTNINGER FOR SOCIALE KOMPETENCER.....	11
Sammenhæng	11
Mål	11
Tiltag.....	11
Tegn	11
MÅLSÆTNINGER FOR SPROGLIG UDVIKLING	12
Sammenhæng	12
Mål	12
Tiltag.....	12
Tegn	12
MÅLSÆTNINGER FOR KROP OG BEVÆGELSE.....	13
Sammenhæng	13
Mål	13
Tiltag.....	13
Tegn	13
MÅLSÆTNINGER FOR NATUR OG NATURFÆNOMENER	14
Sammenhæng	14
Mål	14
Tiltag.....	14
Tegn	14

MÅLSÆTNINGER FOR KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER	15
Sammenhæng	15
Mål	15
Tiltag.....	15
Tegn	15
ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ	16
Beskrivelse	16
Refleksion	16
AFSLUTNING	17

INDLEDNING

Læreplanen for Dagtilbud Hadsten Opland er lavet ud fra de to læreplaner som er udarbejdet i 2013 af de to dagtilbudsområder - Østervang og Hadbjerg. I januar 2015 blev områdestrukturen ændret så Børnehuset Skattekosten blev lagt sammen med Selling Børnehus, Børnehuset Hadbjerg og Voldum Børnehave i det nye område Hadsten Opland.

Denne reviderede læreplan er blevet til ved at områdelederen sammenskrev punkterne fra de to "gamle" læreplaner. Processen var videre, at arbejdsgruppen samledes og arbejdede ud fra det oplæg som områdelederen havde lavet. Arbejdsgruppen består af områdelederen, de daglige ledere, en pædagog fra hver enhed og en bestyrelsesrepræsentant.

Efter udarbejdelsen præsenteres læreplanen for medarbejderne på et fælles personalemøde, hvor medarbejderne arbejder med implementeringen, og med hvordan planen får liv i hverdagen.

Når vi arbejder med mål og tiltag arbejder vi ud fra SMITTE-modellen:

S - sammenhæng

M - mål

I - inklusion

T - tiltag

T - tegn

E - evaluering

Læreplanen danner grundlag for det pædagogiske arbejde i området, og sætter fokus på indsatserne i forhold til børnegruppe generelt og de børn som har særlige behov.

I praksis skal læreplanen leve op til Favrskov Kommunes Børne- og Ungepolitik - som ønsker at "børn og unge trives og udvikler sig til robuste og kompetente borgere."

Læreplanen skal, ud over her, lægges på området's hjemmeside i en læsevenlig version. Læreplanen skal evalueres og revideres i november 2017.

Vi håber I får glæde af at læse i læreplanen og vi håber at I kan genkende temaerne og metoderne når I møder dem i hverdagen.

Dagtilbuddets værdier

Vision for Dagtilbud Hadsten Opland:

Vi skaber robuste børn, der er klar på livet - klar til verden.

- Børn med selvværd.
- Børn der øver sig.
- Børn, der tåler udfordringer og kan sige pyt.

Vi etablerer fællesskaber, hvor livet læres.

- Hvor jeg lærer om dig, mig og os.
- Hvor jeg lærer om verden.
- Hvor jeg har betydning, og vi har det sjovt.

I Dagtilbud Hadsten Opland arbejder vi ud fra følgende værdier:

- Positivt livssyn, glæde og humor
- Medbestemmelse og respekt gennem dialog
- Omsorg, nærhed og tryghed
- Høj faglighed og udvikling
- Anerkendelse og inklusion
- Robusthed

Vi arbejder med at kunne navigere imellem modsatrettede krav som:

- hensynet til den enkelte / hensynet til fællesskabet
- strukturerede aktiviteter / spontane ideer
- skal-opgaver og kan-opgaver
- at være fleksibel og omstillingsparat / at være vedholdende

Det er vigtigt for os, at vi har tilgangen "både og" frem for "enten eller" Når vi kan balancere i det og "tage fat i livet" oplever vi os som robuste.

For at kunne tilgodese alt det vi skal og gerne vil, har vi forskellige ressourcepersoner i området. Det er for de flestes vedkommende pædagoger som ud over deres almindelige pædagoguddannelse har andre funktioner som de er uddannet i. Vi har sprogansvarlige som er specielt uddannede i børns sproglige udvikling, vi har sundhedsambassadører som har uddannelse i sundhedsfremmende tiltag, både for børn og voksne og vi har IT-inspiratorer som er uddannet i pædagogisk IT. Og så er der selvfølgelig vores ressourcepædagoger som arbejder på tværs af enhederne, og som har fokus på at arbejde inkluderende, både med konkret støtte og med vejledning af kolleger.

Dagtilbuddets pædagogiske principper

1. Princip: Områdeinstitutionen skal være et rart og varmt sted at være, med en god tone og en god atmosfære.
2. Princip: Vi arbejder ud fra hensynet til den enkelte/individet og hensynet til fællesskabet.
3. Princip: Børn, forældre og medarbejdere skal mødes med åbenhed, tillid og medinddragelse.
4. Princip: Vi arbejder hen imod at barnet kan udvikle sig til en selvstændig, stærk og alsidig person, som selv kan tage initiativer.
5. Princip: Vi tilbyder børnene et stimulerende læringsmiljø med hensyn til bundne og lystbetonede opgaver.
6. Princip: Vi vægter udeliv og natur højt.
7. Princip: Vi lægger stor vægt på bevægelse, motoriske og sansemæssige udfordringer
8. Princip: Vores tilgang til børnene og fællesskabet tager sit afsæt i en inkluderende tænkning med fokus på læringsmiljøer.

Dagtilbuddets læringsforståelse

INDLEDNING - I dagtilbud Hadsten Opland er vores læringsforståelse at basis for børnenes læring er, at de trives og har det godt. Børn lærer mens de leger, og i legen bearbejder de indtryk, afprøver forskellige roller og justerer sig i forhold til de andre børn og knytter venskaber.

Derfor tager området læreplaner afsæt i enhedernes hverdagsliv, hvor der er tid til børnenes leg og de har mulighed for at eksperimentere og undersøge. Den voksne justerer sig i forhold til barnet, støtter op, og udfordrer det, der hvor det er lige nu.

Der vil være en kombination af deltagelse i enhedens hverdagsliv, gøremål, aktiviteter og oplevelser.

Der vil også være en vekselvirkning mellem den formelle og den uformelle læring:

1. den voksenskabte læring, hvor vi planlægger aktiviteter med udgangspunkt i læreplanstemaerne.
2. Den voksenstyrede læring, hvor det er børnenes egne ideer, leg og det der optager dem i hverdagen, der former projektet og hvor vi voksne guider og inspirerer.

3. Her er det leg og børnenes spontane oplevelser der danner grundlag for læringen. Her er de voksne observerende i børnenes leg og læreprocesser.

I samspil med børnene skal vi støtte, lede og udfordre deres læring. Vi arbejder i barnets nærmeste udviklingszone, så det bliver udfordret og får nye erfaringer, både som individ og i fællesskab med andre. Det gør vi når vi ved, at børnene:

- lærer ved at udfordre og blive udfordret i samspil med omverdenen
- lærer ved at få mulighed for at bruge noget kendt i nye sammenhænge
- lærer ved at reflektere selv, og sammen med andre
- lærer ved at få mulighed for at afprøve det lærte
- lærer ved at det der afprøves lykkes
- lærer ved at få mulighed for at bruge og udvikle alle deres sanser

OVERORDNEDE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

Overordnede læringsmål

- Børn skal mødes med glæde og anerkendelse, alle børn skal føle sig som en værdsat del af gruppen.
- Børn skal lære sociale spilleregler, herunder hvordan man er en god ven.
- Vi støtter børnene i deres tilegnelse af sprog, begreber og symboler som redskab til tænkning, kommunikation og planlægning.
- Vi styrker barnets naturlige glæde ved bevægelse.
- Børn skal kende til og tage vare på naturen.
- Børn skal have erfaring med en bred vifte af forskellige kulturelle udtryksformer.

Metoder og aktiviteter til inklusion af børn med særlige behov

Området har tilknyttet to ressourcepædagoger som arbejder på tværs i enhederne, med at vores børn med særlige behov skal kunne inkluderes i deres grupper. De arbejder med at vejlede personalet i forskellige metoder til at børnene får de samme muligheder som de øvrige børn. Selvfølgelig med de hensyn der kræves.

Der er også mulighed for egentlig træning og støtte til de børn som vi vurderer har sådanne behov. Her arbejder vi tæt sammen med vores eksterne samarbejdspartnere, f.eks. PPR m.fl.

Vi har valgt at bruge de frie midler fra Ressource-puljen til at ansætte en ekstra ressource-pædagog, så vi både kan tilgodese arbejdet med fællesskaberne og arbejdet med de enkelte børn som har brug for ekstra støtte.

Konkret arbejder vi med visualisering, legegrupper og sociale historier, samt praktisk hjælp til enkelte børn.

Når vi har brug for at få en mere struktureret gennemgang af et barn, en børnegruppe eller en problemstilling bruger vi LP-modellen som redskab til at komme rundt om hele problemstillingen. LP står for læringsmiljø og pædagogisk analyse. Modellen er en forskningsmæssigt dokumenteret indsats for at opnå mere inkluderende læringsmiljøer i institutionerne. Personalet kan med modellen analysere det der sker i hverdagen, og på den baggrund skabe det læringsmiljø som giver de bedst mulige betingelser for børnenes personlige, sociale og faglige udvikling.

Selve modellen er en systematisk analysemodel som pædagogerne kan bruge i fællesskab for at løse pædagogiske, sociale og didaktiske udfordringer.

Inden et barn eller en problemstilling behandles på et K-møde har pædagogerne udarbejdet en LP-analyse som ligger til grund for den professionelle sparring de får på mødet. På K-møderne deltager ledelsen, ressourcepædagogerne, tale/høre-læreren, den socialfaglige rådgiver og psykologen som er tilknyttet vores område.

Sprogindsatsen

I hver enhed er der en pædagog som er ansvarlig for sprogindsatsen. Hun sikrer at børnene sprogvurderes, og sammen med ledelsen og forældrene tages der hånd om de børn som har brug for en særlig indsats, enten hos os selv i området eller i PPR med tale/høre-læreren.

Arbejdet med overgange og sammenhæng

Vi arbejder konkret med sammenhænge frem for overgange i forbindelse med at børnene går fra børnehave til skole. Det er beskrevet i de enkelte samarbejdsforaer der er i henholdsvis Hadbjerg/Selling

sammen med Hadbjerg skole, i Voldum med Voldumegnens Friskole og i Laurbjerg i forhold til dagplejen og Lilleåskolen i samarbejdet "Konkret forpligtende samarbejde", tidligere kendt som Ny Nordisk Skole.

Der er i hele området udarbejdet fælles pædagogiske platforme med de respektive skoler vi samarbejder med. I Voldum samarbejder vi med friskolen gennem forløb i januar og februar. De børn fra Voldum Børnehave som vælger Hadbjerg skole, kommer til at indgå i førskolegruppen sammen med børnene fra Selling og Hadbjerg.

Det er kun i Laurbjerg vi samarbejder konkret med dagplejen.

Metoder og aktiviteter i arbejdet med overgange og sammenhænge

I de enheder hvor der er vuggestuer arbejder vi med overgange ved, at vi inddrager de største vuggestuebørn i de mindste børnehavebørns aktiviteter. Vi arbejder integreret i den forstand at vi åbner og lukker sammen, og børn og personale får derigennem et gensidigt kendskab til hinanden. Ved overgang til skole arbejder vi med det konkrete forpligtende samarbejde omkring de fælles pædagogiske platforme, og vi har faste, årlige arrangementer med dagplejen. Dagplejerne i hele området har stående invitationer til at benytte vores legepladser. I Laurbjerg har dagplejen legestue i Skatteboksen, så alle dagplejere har en dag om ugen i institutionen.

PRIORITERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

Fakta om institutionen

Dagtilbud Hadsten Opland består af fire enheder, som er beliggende i den nord-østlige del af Favrskov Kommune, med Hadsten som den nærmeste større by. Alle fire enheder er fast forankret i lokalsamfundene, og har en betydelig rolle i byernes selvforståelse. De fire enheder er meget forskellige både i størrelse og opbygning, og der er forskellige forudsætninger for det pædagogiske arbejde. Byerne består mest af villakvarterer. Vi er i det seneste år begyndt at modtage en del børn af udenlandske forældre som arbejder på gårdene i området. Vi er ligeledes begyndt at modtage flygtningebørn.

Områdeinstitutionen ligger i Hadbjerg og Lilleåens Skoledistrikt, hvor størstedelen af børnene fortsætter i folkeskolerne efter børnehaven. For Voldum Børnehave gælder det dog at de fleste børn starter i Voldumegnens Friskole.

Der er to enheder med børn fra 0-6 år, og to med børn fra 3-6 år

Personalet er fordelt med pædagoger og pædagogmedhjælpere i ca. 70/30% af hver.

Voldum Børnehave er en ren 3-6 års børnehave som er normeret til 45 børn, som er fordelt i to basisgrupper.

Børnehuset Hadbjerg er en integreret institution med børn fra 0-6 år, og som er normeret til 57 børnehalebørn og 12 vuggestuebørn. De er fordelt i to børnehavegrupper og en vuggestuegruppe.

Selling Børnehus er ligeledes en integreret institution med børn fra 0-6 år, og som er normeret til 34 børnehalebørn og 12 vuggestuebørn. De er fordelt i to børnehavegrupper og en vuggestuegruppe.

Børnehuset Skattekosten er en ren 3-6 års børnehave. Den er normeret til 40 børnehalebørn men er oprindelig bygget til 100 børn. Derfor har vi god plads til dagplejens legestue som er her fire dage om ugen. Børnene er fordelt på to børnehavegrupper. Vi åbner og lukker sammen med SFO'en på Lilleåskolen.

Beskrivelse

Prioritering

De seks læreplanstemaer er prioriteret på følgende måde:

25,0% - Alsidig personlig udvikling

25,0% - Sociale kompetencer

12,5% - Sproglig udvikling

12,5% - Krop og bevægelse

12,5% - Naturen og naturfænomener

12,5% - Kulturelle udtryksformer og værdier

I alt = 100%

De to første temaer er en del af indsatsområderne Inklusion og Robusthed, og vægter dermed højere.

De øvrige temaer vægtes forskelligt i enhederne, i forhold til de emner der prioriteres lokalt.

Vores årshjul sikrer at vi kommer omkring alle læreplanstemaerne.

Evaluering

Primære værktøjer til dokumentation af arbejdet med læreplanerne?

Andet, Barnets bog, Børneinterview, Foto, Iagttagelser/observationer, Praksisfortællinger, Video
SMITTE
Hypoteser og refleksioner over disse
TRAS

Primære metoder til evaluering af arbejdet med læreplanerne?

Brugertilfredshedsundersøgelser, Kompetencehjul, LP, Relationsskema, SMTTE, TRAS
Metoder udarbejdet i samarbejde med PPR

Refleksion

Læreplanen kommer til at være på Fav018 og vores lokale drev, så den er tilgængelig for medarbejderne. Vi bruger læreplanen når vi laver vores årshjul og planlægger det kommende år i enhederne. Vi tror at det kan være med til at gøre læreplanen til et levende stykke værktøj som alle vil tage til sig i det daglige arbejde. For forældre og andre interesserede vil læreplanen kunne findes på vores hjemmeside.

Vi vil evaluere indsatsen sammen med læreplanen som anført andetsteds.

Ude i enhederne sker planlægningen ud fra ovenstående, og vi dokumenterer arbejdet løbende med forskellige metoder. Det kan være SMTTE-modellen, både til planlægning og dokumentation, og til forældrene kan det være nyhedsbreve, korte sammenfatninger af dagen på tavlerne, skriftligt i orienteringsmapper/-bøger, og elektronisk ved hjælp af DayCare.

MÅLSÆTNINGER FOR ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Sammenhæng

Vores tilgang til det enkelte barn er positivt og anerkendende, og går ud fra at alle gør det bedste de kan. Hvis man er positivt beskrevet, og hvis barnets ressourcer anerkendes kan det udvikle sig i en positiv retning. Vi bruger positive fortællinger om børnene, som støtter op om deres evner og ressourcer til at udvikle en selvtillid som gør at de tør tage udfordringer op, og et selvværd der gør dem i stand til at hvile i sig selv.

Mål

- Børnene skal opleve sociale relationer og føle sig betydningsfulde, og derved drage sociale og kulturelle erfaringer.
- Det sociale og kulturelle liv i børnehaven skal give plads til, at børnene kan udfolde sig som selvstændige og alsidige personer.
- Det sociale liv i børnehaven skal give mulighed for, at børn oplever sig som værdifulde deltagere i fællesskabet, og opnå forståelse for egne og andres grænser.
- Vores mål er også at barnet udvikler sin egen personlighed gennem udfordringer, spejlinger og anerkendelse, og udvikler sig til stærke, empatiske, livsglade og robuste børn som er selvhjulpne og mestrer livet.

Tiltag

1. Tiltag: Arbejder ud fra nærmeste udviklingszone.
2. Tiltag: Samling i grupperne hver dag.
3. Tiltag: Fri for mobberi.
4. Tiltag: ICDP.
5. Tiltag: LP-modellen.
6. Tiltag: Relationskemaer

Tegn

1. Tegn: Kan se at børnene udvikler selvværd og selvtillid.
2. Tegn: At børnene viser robusthed.
3. Tegn: At børnene bliver harmoniske og giver udtryk for deres følelser.
4. Tegn: At børnene kan indgå i et fællesskab.
5. Tegn: At børnene udvikler sig i forhold til konflikthåndtering og gradvist har mindre brug for voksenstyring ved konflikter.
6. Tegn: Oplevelsen af at være aktivt deltagende i mindst ét fællesskab.

MÅLSÆTNINGER FOR SOCIALE KOMPETENCER

Sammenhæng

For at børn kan indgå i sociale sammenhænge, skal de besidde nogle grundlæggende færdigheder, som vi vil arbejde med at styrke gennem leg og læring. Børn udvikler sig gennem leg, ved at de spejler sig i legen, og herigennem udvikler social forståelse og lærer de sociale spilleregler.

Det er vigtigt at både børn og voksne er rollemodeller, og at vi mødes i øjenhøjde for at indgå i de sociale relationer vi arbejder hen mod at udvikle.

Vi har fokus på balancen mellem individ og fællesskab, og arbejder målrettet med at alle børn er del af mindst ét fællesskab, og har relationer til flere børn og voksne og dermed bliver mere robust.

Mål

- Børnene skal anerkendes og respekteres som de personer de er, og de skal opleve at høre til i et fællesskab.
- Børnene skal opleve tryghed og tillid i deres relationer til både voksne og andre børn i en daginstitution der kendetegnes ved rummelighed.
- Børnene skal inddrages og opmuntres til at være aktive deltagere, der samarbejder med andre, og har medbestemmelse.
- Børnene skal blive robuste individer som kan indgå i fællesskaber, både de selvvalgte og dem som barnet bliver valgt til at deltage i.

Tiltag

1. Tiltag: Vi arbejder med at løse konflikter.
2. Tiltag: Børnene skal have medindflydelse på aktiviteter og udsmykning.
3. Tiltag: Vi arbejder med relationer / venskaber.
4. Tiltag: Vi arbejder med anerkendelse.
5. Tiltag: De voksne er rollemodeller.
6. Tiltag: Vi arbejder ud fra nærmeste udviklingszone.
7. Tiltag: Vi arbejder med balancen mellem selvvalgte aktiviteter og voksenstyrede aktiviteter.
8. Tiltag: Vi arbejder med en høj grad af planlægning.

Tegn

1. Tegn: Robuste børn med mange venner.
2. Tegn: Børnene har kendskab til sociale spilleregler.
3. Tegn: Empatiske børn med indlevelsessevne.
4. Tegn: Børn, som er aktive deltagere i fællesskabet.
5. Tegn: Børn, der udviser omsorg og ansvarlighed overfor hinanden.
6. Tegn: Børn, der tør at gå forrest og italesætte i fællesskabet, hvad de mener og hvad de vil.
7. Tegn: Vi ser nye relationsdannelser på tværs af grupper, alder og køn.

MÅLSÆTNINGER FOR SPROGLIG UDVIKLING

Sammenhæng

I al kommunikation er sproget en vigtig faktor. Sproget baner vej og bygger bro, vi forstår hinanden igennem sproget. Børnene udvikler deres sprogforståelse og ordforråd i forhold til deres alder. Børnene opfordres til sproglig aktivitet og kreativitet såvel verbalt som nonverbalt. Børn, der kommer i institutionen vil altid komme til at opleve et sprogstimulerende miljø, både fysisk, psykisk og æstetisk.

Mål

- Børnene skal møde et sprogstimulerende miljø.
- Børnene skal have mulighed for at udvikle deres sprog gennem alle hverdagens aktiviteter.
- Børnene skal udfordres til sproglig kreativitet, samt til at udtrykke sig på forskellige måder.
- Børnene skal støttes i at udvikle deres nysgerrighed og interesse for tegn, symboler og den skriftlige verden, herunder bogstaver og tal.
- Børnene skal stifte bekendskab med forskellige kommunikationsmidler og udtryksformer.
- Børnene skal udfordres i deres sproglige kreativitet igennem forskellige aktiviteter, så både kropssprog, mimik og billedsprog m.m. bliver stimuleret og udviklet.

Tiltag

1. Tiltag: Vi arbejder med sange, rim og remser.
2. Tiltag: Forskellige materialer til at skabe et stimulerende sprogligt miljø.
3. Tiltag: Højtlesning med elementer fra dialogisk læsning.
4. Tiltag: Medarbejderne har et aktivt og nuanceret sprog i samværet med børnene.
5. Tiltag: Gode rollemodeller - guider barnet til hensigtsmæssig kommunikation.
6. Tiltag: Vi arbejder med sprogpakken.
7. Tiltag: Vi arbejder med, at medarbejderne bliver fortrolige med sprogpakkens indhold.
8. Tiltag: Vi arbejder med nærmeste udviklingszone og er bevidste om læringsstile og læringsmiljøer.
9. Tiltag: Vores sprogansvarlige udarbejder sprogkasser som kan understøtte arbejder med sprog.

Tegn

1. Tegn: Alderssvarende sprog.
2. Tegn: Kan selv løse små konflikter.
3. Tegn: Gør brug af bøger, rim og remser m.v..
4. Tegn: Børnene bruger skriftsprog på alderssvarende niveau.
5. Tegn: Vi ser børn, som tør være midtpunkt og udtrykker sig sprogligt, billedligt og kreativt.

MÅLSÆTNINGER FOR KROP OG BEVÆGELSE

Sammenhæng

Vi vil lave aktiviteter, så børnene har mulighed for bevægelse som en naturlig del af deres hverdag. Vi arbejder både med bevægelse inde og ude, og er bevidste om at indtænke bevægelse i de pædagogiske aktiviteter. Vi tager udgangspunkt i børnenes naturlige behov for at bevæge sig, og prioriterer en balance mellem aktiviteter hvor bevægelse indgår, og aktiviteter som er mere stillesiddende.

Vi har fire forskellige institutioner, hvor vi på forskellig vis arbejder med krop og bevægelse. Vi bruger aktivt vores legepladser, vores nærmiljø og naturen generelt.

Mål

- Børnene skal have mulighed for at opleve glæden ved deres krop, og ved at være i bevægelse.
- Børnene skal have en hverdag der styrker deres fysiske sundhed.
- Børnene skal have mulighed for, ved hjælp af sanserne, at udforske verden.
- Børnene skal have kendskab til kroppens grundlæggende funktioner, og gennem deres børnehaveliv udvikle disse. De skal støttes i at udvikle forståelse og respekt for egen og andres måder at udtrykke sig kropsligt på. De skal udvikle selvhjulpenhed.

Tiltag

1. Tiltag: Motorisk udfordrene legeplads / ture i al slags terræn.
2. Tiltag: Vi udfordrer både sanser og motoriske færdigheder.
3. Tiltag: Fokuserer på sundhed og hygiejne.
4. Tiltag: Fysisk aktive voksne - rollemodeller.
5. Tiltag: Vi arbejder bevidst med indretningen af institutionerne og tilgængelighed af kropsligt stimulerende materialer.
6. Tiltag: Vi arbejder med balancen mellem at kunne være i ro med sig selv, og bruge sin krop aktivt.

Tegn

1. Tegn: Børnene udvikler sig motorisk alderssvarende.
2. Tegn: Børnene udtrykker viden om sundhed.
3. Tegn: Børnene udviser glæde ved at være fysisk aktive.
4. Tegn: Børnene har lavt sygefravær.
5. Tegn: Børn, der tør tage imod udfordringer.
6. Tegn: Børn, som deltager i voksenstyrede aktiviteter og videreudvikler dem i frie aktiviteter.
7. Tegn: Vi hører børn, der giver udtryk for deres behov og kan agere efter dem.

MÅLSÆTNINGER FOR NATUR OG NATURFÆNOMENER

Sammenhæng

Vi har fokus på, at børnene oplever al slags vejr på deres egen krop. Det giver både fysisk og mental robusthed.

Vi har fokus på naturen som læringsrum, der med plads og "højt til loftet" fremmer både muligheder for motorisk udfoldelse og fordybelse.

Mål

- Børnene skal have mulighed for at opleve glæden ved at være i naturen, og udvikle respekt for natur og miljø.
- Børnene skal kunne erfare naturen med alle sanser, og opleve den som et rum for leg og fantasi, og som et rum for både vilde og stille aktiviteter.
- Børnene skal have mulighed for at få mange forskelligartede erfaringer med natur og naturfænomener, samt at opleve naturen som et rum for at udforske verden.

Tiltag

1. Tiltag: Vi arbejder med naturrelaterede emner.
2. Tiltag: Årets gang italesættes og opleves.
3. Tiltag: Legepladser og nærmiljø inddrages og bruges.
4. Tiltag: Vi tager naturen og naturens materialer med hjem til undersøgelse, bearbejdelse og refleksion.
5. Tiltag: Vi er ude hver dag og har faste turdage.

Tegn

1. Tegn: Børnene er nysgerrige og undersøger naturen.
2. Tegn: Børnene har respekt og forståelse for naturen.
3. Tegn: At børnene er glade for at være ude.
4. Tegn: At børnene har fornemmelse for årstidernes skiften.
5. Tegn: Vi oplever fordybelse og nærvær gennem aktiviteter i naturen.

MÅLSÆTNINGER FOR KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER

Sammenhæng

Alle medarbejdere er bevidste om, at vi er kulturbærere. Vi finder det vigtigt, at børnene er sikre på vores danske kultur, og at vi introducerer andre kulturer og anden levevis. Derudover er det vigtigt at børnene udfordres kreativt, og de skal prøve mange forskellige kreative aktiviteter.

Mål

- Børnene skal møde aktive voksne, som understøtter lysten til kulturelle udtryksformer.
- Børnene skal have adgang til materialer, redskaber og moderne medier.
- Børnene skal have kendskab til kulturelle traditioner og have kunstneriske tilbud.
- Børnene skal kunne indgå i meningsfulde sammenhænge og i balance mellem frie og voksenstyrede aktiviteter, så de kan udvikle fantasi og tankevirksomhed.

Tiltag

1. Tiltag: Vi holder danske traditioner og lege i hævd.
2. Tiltag: Vi laver kulturelle og kreative aktiviteter.
3. Tiltag: Vi arrangerer udflugter med kulturelt indhold, f.eks. til bibliotek, teater m.m.
4. Tiltag: Børnene skal have adgang til kreative materialer og pædagogisk IT.

Tegn

1. Tegn: Børnene er kreative.
2. Tegn: Børnene ved hvordan materialerne anvendes.
3. Tegn: Børnene har kendskab til traditioner og dansk kultur.
4. Tegn: Børnene vil gerne læse, og kender historier og eventyr.
5. Tegn: Vi ser produkter som resultat af en skabende proces.
6. Tegn: Vi oplever børn, som bruger det tillærte i andre kontekster.

ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ

Beskrivelse

Når vi arbejder med det gode børnemiljø, arbejder vi med det fysiske, psykiske og æstetiske miljø, set ud fra et børneperspektiv.

I dialogen med børnene, lytter vi til deres tanker, ideer og til deres meninger, som bruges til at tilrettelægge det gode børnemiljø i institutionen.

Det er vigtigt, at børnene bliver hørt i deres hverdagsliv, og indgår i demokratiske beslutningsprocesser.

Vi laver iagttagelser i hverdagen, som skal understøtte indretningen af læringsmiljøerne, som vi ofte ændrer ud fra børnenes initiativer og behov.

Vi arbejder med fysisk inklusion, som ressourcepædagogerne har været inspiratorer for.

Ressourcepædagogerne arbejder med relationskemaer og børneinterviews.

Refleksion

Børnemiljøvurderingerne er en del af læreplanerne. Børnemiljø skal tænkes ind i planlægningen, udførelsen og evalueringen af de pædagogiske aktiviteter, på lige fod med læreplanstemaerne.

AFSLUTNING

Læreplanen for Dagtilbud Hadsten Opland er udarbejdet og implementeret i efteråret 2015. Læreplanen kan findes på vores hjemmeside:

www.favrskov.dk/boernehaver-hadsten-opland

Hvis I er interesserede i yderligere informationer kan I kontakte:

Områdeleder Flemming Rasmussen

Daglig leder Yrsa Larsen

Daglig leder Lisbeth Bønlykke

Læreplanen revideres i november 2017.